

بررسی و مقایسه تأثیر عامل آموزش، پژوهش، انگیزه، ظرفیت و نگرش بر کار آفرینی دانشجویان

علیمردان رفیعی لیاولی: دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، رودهن، ایران.

محمد نقی ایمانی*: عضو هیأت علمی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، رودهن، ایران.

فتاح ناظم: عضو هیأت علمی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، رودهن، ایران.

چکیده: نظام آموزشی ما باید به این سو هدایت شود که افرادی که فارغ التحصیل می‌شوند ویژگی‌های کارآفرینی را داشته باشند، این امر مستلزم برنامه‌ریزی و هدایت فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی مراکز آموزش عالی به سمت کارآفرینی است. برنامه‌ریزی درسی در دانشگاه‌ها بایستی از یک طرف مبتنی بر آخرین تحولات علمی در رشته‌های مربوطه و از سوی دیگر متناسب با نیاز واحدهای صنعتی باشند. این تحقیق از منظرشناسایی ماهیت و روش در زمره تحقیقات توصیفی و بر مبنای هدف کاربردی است. جامعه آماری ۷۸۵۳ نفر از دانشجویان بودند، که با استفاده از روش نمونه‌گیری متناسب با حجم تعداد ۳۸۴ نفر از طریق جدول مورگان انتخاب شدند ابزار جمع‌آوری داده‌های تحقیق پرسشنامه محقق ساخته بود که روایی آن توسط اساتید کارآفرینی تأیید شد و برای پایایی آن ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید (۰/۹۷۱) که بیانگر مناسب بودن ابزار تحقیق بود برای مقایسه تأثیرگذاری متغیرها از تکنیک مدل‌یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم افزار لیزرل، آزمون t تک نمونه‌ای و آزمون فریدمن استفاده گردید برآزش مدل از طریق شاخصهای برازندگی مورد برآزش قرار گرفت در نتیجه تمامی متغیرهای تحقیق با بار عاملی بالای ۳۰ و آزمون t بالاتر از ۱/۹۶ مورد تأیید و تأثیر مثبتی بر کارآفرینی دانشجویان دارند در مقایسه t تک نمونه‌ای و آزمون فریدمن عامل انگیزش و در معادلات ساختاری عامل نگرش با بار عاملی ۰/۶۴ دارای بیشترین تأثیر بر کارآفرینی دانشجویان می‌باشد و بالاترین رتبه را دارد.

واژگان کلیدی: کارآفرینی، آموزش و پژوهش، انگیزش، ظرفیت کارآفرینی، نگرش.

*نویسنده‌ی مسوول: عضو هیأت علمی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، رودهن، ایران.

(Email: Imani1348mn@riau.ac.ir)

مقدمه

آموزش و پژوهش به طور سنتی نقش اصلی دانشگاه است، با این حال به تازگی یک افزایش ناگهانی در دخالت دانشگاه در فعالیتهای کارآفرینی شد است. (ام بی الی ۲۰۰۸) در سال (۲۰۰۴) کمیسیون اروپا به تمام اعضای اتحادیه اروپا گنجاندن آموزش کارآفرینی را به برنامه درسی ملی از ابتدایی تا دانشگاه پیشنهاد کرده است. بهبود آموزش کارآفرینی توسط بانک جهانی به عنوان یکی از عوامل حیاتی برای افزایش نرخ اشتغال برجسته شده است (بیمکینی و دامکی یورنی ۲۰۱۳). آموزش کارآفرینی برای سلامت هر دانشگاه و هر اقتصاد مهم است و مفاهیم نوآوری برای آموزش کارآفرینی دانشگاه حیاتی هستند، به دلیل اینکه یک فرد کارآفرین با آموزش با تجربه می‌شود (کیوری ۲۰۱۲). در سال (۲۰۰۲) اتحادیه اروپا اهداف آموزش کارآفرینی را که شامل: افزایش آگاهی خوداشتغالی دانشجویان برای انتخاب شغل، تشویق کیفیت‌های شخصی که مربوط به کارآفرینی هستند، مانند خلاقیت ریسک پذیری و مسؤولیت پذیری و همچنین ارائه مهارت‌های فنی و تخصصی مورد نیاز برای شروع یک کسب و کار جدید می‌داند. در سال ۲۰۰۸ کنسرسیوم برای آموزش کارآفرینی می‌گوید که آموزش کارآفرینی فقط برای کسب و کار نیست، بلکه تشویق در مورد توانمندسازی تفکر خلاق و ترویج قوی خود ارزشمندی است. دانشجویان باید مهارت و دانش یادگیری برای چگونگی ایجاد کسب و کار را از طریق آموزش کارآفرینی یاد بگیرند. (تیونجا یونجسری ۲۰۱۵) در دهه آخر قرن ۲۰ کشورهایی مانند استرالیا، برزیل، هند، کره جنوبی، انگلستان، ایرلند، فرانسه، آلمان و هلند و در سال‌های اخیر مجارستان، اسلونی، لهستان و جمهوری چک برنامه‌های آموزشی کارآفرین را در سطح دانشگاه اجرا کردند. (ویلکو و دیمیتسیو ۲۰۱۵) برنامه‌ریزی درسی در دانشگاه‌های کشور بایستی از یک طرف مبتنی بر آخرین تحولات علمی در رشته‌های مربوطه و از سوی دیگر متناسب با نیاز واحدهای صنعتی باشد. در این زمینه ایجاد و گسترش رشته‌های کاربردی مورد نیاز صنایع امری ضروری است. همچنین دوره‌های مدیریت و فنی و حرفه‌ای باید در برنامه‌ها منظور شود. شفیع، یزدانین (۱۳۸۷). کارآفرینی دانشگاهی عبارتند از دخالت دانشگاهیان در فعالیتهای تجاری مانند مشاوره، صدور مجوز، تحقیق در حمایت صنعت و همچنین شناسایی منابع جدید، بودجه‌های تحقیقاتی و ایجاد مراکز تحقیقاتی جدید. (رایت و همکاران ۲۰۰۹) پژوهشی و

مطالعات در کارآفرینی باید منجر به شناخت مشکلات پیش روی توسعه کارآفرینی و محدودیت‌های موجود در اقتصاد و جامعه برای توسعه کارآفرینی، ویژگی‌های کارآفرینان مناطق مختلف و پیامدهای اقدامات آنان، راه‌های رفع مشکلات و محدودیت‌ها، روشن ساختن روش‌ها و برنامه‌های ترویجی و آموزشی و ... قرار گیرد (شاه حسینی ۱۳۸۳). نتایج تحقیقات مختلف نشان می‌دهد که انواع آموزش کارآفرینی که باعث افزایش انگیزه برای شروع یک کسب و کار و برنامه‌های مختلف علمی مفید است. (پوندیکانی ۲۰۱۵) انگیزش‌های که سبب می‌شود فرد به تنهایی به فعالیتهای کارآفرینانه دست بزند بسیار متنوع‌اند. دلیلی که بیش از همه برای کارآفرین شدن ذکر می‌شود استقلال است. (هیستریچ و پیترز ۱۳۹۰) از جمله انگیزه‌های که افراد کارآفرین را به انجام کار و فعالیت اقتصادی متمایل می‌کند عبارتند از: کسب درآمد، لذت انجام کار، پایگاه اجتماعی، سرپرستی و مدیریت کارکنان، کسب افتخار برای کشور، استقلال و تأمین آتیه خود و فرزندان. (روزبهان ۱۳۹۲) عامل نگرش است که فرد با عشق و علاقه به کار می‌نگرد و کسب و کار را عامل موفقیت فردی و اجتماعی می‌داند و از انجام کار احساس رضایت و شادمانی می‌کند. یکی از عوامل مهم عدم توسعه اقتصادی کشورمان نیز ناشی از فقدان نگرش مثبت گروه‌های مختلف اجتماعی به کسب و کار است. (احمدپور و مقیمی ۱۳۹۲) تشخیص فرصت مهمترین مرحله در فرایند کارآفرینی است. تشخیص فرصت به عنوان توانایی تشخیص یک ایده خوب و انتقال آن برای کسب و کار برای ارزش افزوده و تولید در آمد است. (احمد پور و مقیمی ۱۳۹۲) مهمترین ویژگی‌های که در همه کارآفرینان دیده می‌شود عبارتند از: تمایل به ریسک پذیری، استقلال، نیاز به موفقیت، تحمل و خلاقیت است. (مدرسی و مدرسی ۱۳۹۴) نظام آموزش عالی کشور مسؤولیت تربیت نیروی انسانی متخصص و کارآمد مورد نیاز جامعه را در سطوح و رشته‌های مختلف به عهده دارد. جذب فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در کشور منوط به داشتن توانایی‌ها و ویژگی‌هایی است، که بخشی از آنها می‌بایست در طول دوران تحصیل در دانشگاه ایجاد گردد. به نظر می‌رسد که عدم تناسب بین فرایندها و مواد آموزشی و رشته‌های تحصیلی موجود در دانشگاه‌ها با مهارت‌ها و توانایی‌های مورد نیاز بازار کار مهمترین عامل موفق نبودن فارغ التحصیلان در کاربایی و اشتغال است. (قاسمی و اسدی، ۱۳۸۹). یکی از دلایل اصلی برای بیکاری فارغ التحصیلان دارانشگاهی فقدان مهارت برای راه اندازی یک

دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی به سمت و سوی کارآفرینی است که با ایجاد انگیزه و نگرش مثبت در دانشجویان رغبت به کارآفرینی داشته و با تفکر خلاق نسبت به نوآوری و ابتکار و ایجاد کسب و کار بپردازند و هدف از این پژوهش بررسی و مقایسه تأثیر عامل آموزش، پژوهش، انگیزه، ظرفیت و نگرش بر کارآفرینی دانشجویان است تا در برنامه ریزیه و سیاست‌گذاری‌های آموزشی مورد توجه قرار گیرد.

مواد و روش‌ها

کریمی و دیگران (۲۰۱۶) در تحقیق خود به بررسی اثر آموزش کارآفرینی بر مطالعه نیت کارآفرینانه دانشجویان ایران و شناسایی فرصت پرداخته و نتیجه‌گیری کردند که آموزش و پرورش کارآفرینی بر افزایش قصد کارآفرینی و شناسایی فرصت‌های دانشجویان تأثیرگذار است (مارش و دیگران ۲۰۱۵) در تحقیق خود به بررسی تأثیر آموزش کارآفرینی بر قصد کارآفرینی دانشجویان علوم مهندسی دانشگاه یوهانس اتریش پرداخته و نتیجه‌گیری کرده‌اند که به طور کلی آموزش کارآفرینی برای دانش آموزان مدرسه کسب و کار و دانشجویان علوم مهندسی تأثیرگذار است. سیلنگر و دیگران (۲۰۱۵) در تحقیق خود به بررسی اینکه چگونه آموزش و پرورش می‌تواند دانشجویان را برای کارآفرینی تحریک و تشویق نماید پرداخته و نتیجه‌گیری کرده‌اند که طرح دوره کسب و کار با هدف ارائه تجربه کارآفرینی می‌تواند دانشجویان را به کارآفرینی تشویق نماید رنجا (۲۰۱۳) در تحقیق خود به بررسی اثربخشی آموزش کارآفرینی در توسعه نیت کارآفرینانه در دانشگاه مالزی پرداخته و نتیجه‌گیری کرده‌اند که سه میانجی بین آموزش کارآفرینی و نیت کارآفرینانه وجود دارد که عبارتند از: بررسی تعامل نگرش نسبت به اهداف، بررسی تعامل نقش خانواده و بررسی تعامل نقش خانواده و نگرش به اهداف ۶۴/۹ درصد نگرش نسبت به اهدا، ۳۹ درصد نقش خانواده و ۵/۹ درصد نگرش به اهداف و خانواده به نیت کارآفرینانه کمک خواهد کرد. پژوهش‌های حاضر از نظر ماهیت و روش در زمره تحقیقات توصیفی به شمار می‌رود و به دلیل جمع‌آوری داده‌ها از طریق نمونه‌گیری از جامعه از نوع تحقیق پیمایشی می‌باشد که به شیوه مقطعی انجام می‌گیرد و بر مبنای هدف از نوع کاربردی است جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشکده‌ها و آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای استان گیلان می‌باشد که تعداد آنها بر اساس آمار موجود ۷۸۵۳ نفر می‌باشد حجم نمونه بر اساس جدول مورگان تعداد ۳۸۴ نفر بودند که از طریق روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای

کسب و کار جدید است. بنابراین یکی از اهداف اصلی آموزش کارآفرینی آموزش مهارت‌های مختلف برای ایجاد شغل است (فکری و دیگران ۲۰۱۲) توجه جدی دانشگاه‌ها به مواردی همچون ایجاد دوره‌ها و رشته‌های آموزش کارآفرینی برای دانشجویان، تغییر اساسی در روش‌های تدریس و محتوای آموزشی دانشگاهی در راستای هم سو کردن آنها با ضرورت‌های کارآفرینی و توسعه قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان از جمله مهمترین اولویت‌های کاری برنامه‌های درسی آموزش عالی ایران هستند (امینی و دیگران، ۱۳۹۲) امروزه تولید دانش در کنار انتشار موفق و کاربرد مؤثر آن در تولید به یک هدف جهانی تبدیل شده و بسیاری از کشورهای دنیا به دنبال روش‌هایی برای انتقال دانش و فناوری حال از تحقیقات دانشگاهی از طریق کانال‌های کارآفرینی هستند (بداللهی فارس و دیگران، ۱۳۹۰). عوامل انگیزشی که مربوط به تحقق کارآفرینی هستند عبارتند از: متغیرهای جمعیت شناختی مانند سن، جمعیت، قومیت، نژاد، وضعیت کار، آموزش و درآمد (کیوری ۲۰۱۲) ویژگی‌های شخصیتی و نگرش نسبت به کارآفرین و کارآفرینی تأثیر قابل توجهی در توجه به کارآفرینی دارد کارآفرینی یک عامل مهم کمک به توسعه اقتصادی است محققان کارآفرینی کارآفرینی را به عنوان یک ابزار توسعه اقتصادی و اجتماعی در هر دو کشور توسعه یافته و در حال توسعه می‌دانند (باقری و لویی ۲۰۱۲ کارآفرینان برای ادامه توسعه اقتصادی لازم هستند). (پیسکی تیتیلو ۲۰۱۵) کارآفرینی باعث رشد و توسعه اقتصادی کشورها به ویژه کشورهای توسعه یافته شده است (نبی و لینا ۲۰۱۱) امروزه تقریباً در تمام کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه در همه‌ی پایه‌های تحصیلی، آموزش و ترویج کارآفرینی جایگاه ویژه‌ای دارد (رحمتی و دیگران ۱۳۸۹). یکی از مسائل پیش روی کشور، دانش‌آموختگانی هستند که توانایی‌های فردی و مهارت‌های لازم را برای راه‌اندازی کسب و کار مناسب ندارند (احمدی و دیگران ۱۳۸۸). کشورهای در حال توسعه مانند ایران برای دست‌یابی به مزیت‌های رقابتی و حل مسائل و مشکلات عمومی جامعه مانند بیکاری و نظایر آن ملزم به توسعه کارآفرینی هستند و از جمله اقدامات راهبردی برای رشد و توسعه کارآفرینی، آموزش کارآفرینی در حوزه‌ی آموزش عالی است (آراستی و دیگران، ۱۳۹۰) نظام آموزشی ما باید به این سو هدایت شود که افرادی که فارغ‌التحصیل می‌شوند ویژگی‌های کارآفرینی را داشته باشند، این امر مستلزم برنامه‌ریزی و هدایت فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی

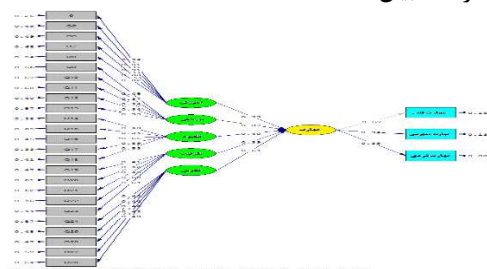
مقدار بحرانی (سطح خطا = ۰/۵) کوچکتر باشد، فرض صفر رد شده و بنابراین ادعای آزمون تایید خواهد شد. نتایج مربوط به محاسبات انجام شده آزمون t تک نمونه در ادامه آمده است.

جدول شماره ۱- آزمون t تک نمونه پیرامون دیدگاه پاسخ دهندگان

در زمینه وضعیت موجود عوامل تأثیر گذار بر کار آفرینی

فاصله اطمینان	مقدار معناداری		میانگین ملاک	درجه آزادی	میانگین	آماره t
	کمران	کمران بالا				
آموزش	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳	۳۸۳	۳/۳۷۹	۳۲/۸۱۲
پژوهش	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳	۳۸۳	۳/۷۰۵	۲۷/۲۰۱
انگیزه	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳	۳۸۳	۴/۰۸۹	۳۸/۴۰۴
ظرفیت	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳	۳۸۳	۳/۸۴۸	۲۸/۷۸۷
کارآفرینی	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳	۳۸۳	۳/۶۵۶	۲۴/۷۹۱
مکرمی	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳	۳۸۳	۳/۶۵۶	۲۴/۷۹۱

براساس نتایج میانگین بدست آمده در تمامی موارد بزرگتر از حد وسط طیف لیکرت است. مقدار معناداری ۰/۰۰۰ بدست آمده که کوچکتر از سطح خطای ۰/۰۵ است. همچنین حد بالا و پایین فاصله اطمینان هر دو بازه مثبت را شامل شده است و ادعای آزمون تأیید می شود. مقدار آماره t نیز از مقدار بحرانی ۰/۰۵ یعنی ۱/۹۶ بزرگتر است. به استناد هریک از این یافته‌های آماری هیچ دلیلی برای رد فرض یک با اطمینان ۹۵٪ وجود ندارد. بنابراین با اطمینان ۹۵٪ می توان گفت: عوامل آموزش، پژوهش، انگیزه، ظرفیت و نگرش بر کارآفرینی دانشجویان تأثیرگذار است و در مقایسه با توجه به آزمون t بالاترین تأثیرمربوط به عامل انگیزه و پایین ترین مربوط به عامل نگرش می باشد. با استفاده از آزمون معادلات ساختاری به بررسی و مقایسه تأثیر پنج متغیر آموزش، پژوهش، انگیزه، ظرفیت و نگرش بر کارآفرینی دانشجویان مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن با توجه به شکل شماره ۱- و شکل شماره ۲- بیان شده است.

شکل شماره ۱- نتایج تأیید مدل معادلات ساختاری متغیرهای

شخصیت، فن آوری اطلاعات، حمایت مدیر، محیط و مهارت و متغیر وابسته

با توجه به شکل شماره یک بار عاملی تمامی گویه‌ها با متغیر مکنون بالاتر از ۰/۳۰ بوده و مورد تأیید می باشد بنابراین این متغیرها را به درستی اندازه گیری کرده اند و بار عاملی تمامی متغیرهای مستقل با متغیر وابسته نیز بالاتر از ۰/۳۰ بوده در نتیجه تأثیر تمامی متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته مورد تأیید می باشد.

متناسب با حجم انتخاب شدند تعداد ۵۲ نفر یعنی ۱۳/۵ درصد پاسخ دهندگان زن بوده اند. تعداد ۳۳۲ نفر یعنی ۸۶/۵ درصد پاسخ دهندگان نیز مرد بوده اند تعداد ۲۳ نفر از پاسخ دهندگان در بازه سنی کمتر از ۱۸ سال قرار دارند. ۳۰ نفر در بازه سنی ۲۳ تا ۳۰ قرار دارند. بیشترین فراوانی مربوط به بازه سنی ۱۸ تا ۲۲ سال است که با ۳۲۹ نفر ۸۵/۷ درصد حجم نمونه را تشکیل می دهند. تعداد ۲ نفر از افراد نیز بالای ۳۰ سال هستند. افراد دارای مدرک تحصیلی کارشناسی شامل ۷۰ نفر می باشد و ۱۸/۲ درصد حجم نمونه را تشکیل می دهند. افرادی که مدرک تحصیلی کاردانی دارند با ۳۱۴ نفر ۸۱/۸ درصد حجم نمونه را تشکیل می دهند. به منظور گردآوری داده های مورد نیاز پژوهش پرسشنامه محقق ساخته بسته پاسخ با طیف لیکریت پنج گانه استفاده شد. روایی پرسشنامه از طریق اعلام متخصصان که شامل دانش آموختگان دکتری رشته کارآفرینی و کارشناسان ارشد، مدرسین و اساتید کارآفرینی و استاد راهنما و استاد مشاور مورد تأیید قرار گرفته است اعتبار پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت که ضریب آن ۰/۹۷۱ می باشد که از نظر آماری قابل دفاع بوده و قابلیت اجرایی بر روی حجم نمونه تعیین شده را دارد. برای مقایسه و تأیید اثر گذاری پنج متغیر تحقیق از آزمون t تک نمونه ای، آزمون فرید من و معادلات ساختاری با کاربرد نرم افزار لیزرل استفاده گردید و برازش مدل از طریق شاخصهای برازندگی مورد تأیید قرار گرفت.

یافته های تحقیق

در پاسخ به سؤال تحقیق مقایسه تأثیر پنج عامل آموزش پژوهش، انگیزه، ظرفیت و نگرش بر کارآفرینی دانشجویان چگونه است با استفاده از آزمون t تک نمونه و براساس دیدگاه پاسخ دهندگان به بررسی و مقایسه عوامل تأثیر گذار بر کار آفرینی پرداخته شده است. در این آزمون فرض صفر (H0) مبتنی بر عدم اهمیت عوامل تأثیرگذار بر کارآفرینی است و فرض بدیل (H1) نیز ادعای آزمون است. بیان آماری فرضیه های پژوهش بصورت زیر است

$$H_0: \mu \leq 3$$

$$H_1: \mu > 3$$

از آنجا که داده ها با طیف لیکرت ۵ درجه گردآوری شده است میانگین عدد ۳ یعنی نقطه وسط طیف لیکرت در نظر گرفته شده است. همچنین چون این مطالعه در سطح اطمینان ۹۵٪ بررسی شده است بنابراین چنانچه در محاسبه میانگین هر بعد، آماره آزمون (مقدار معناداری) از

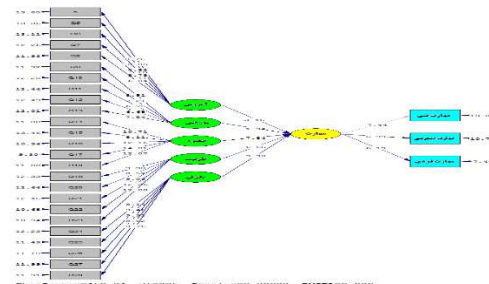
متغیرنگرش بابار عاملی ۰/۶۴. بیشترین تأثیر رتبه اول، متغیر انگیزه با بار عاملی ۰/۴۰. دارای رتبه دوم، متغیر ظرفیت با بار عاملی ۰/۳۹. دارای رتبه سوم، متغیر پژوهش با بار عاملی ۰/۳۷. دارای رتبه چهارم، متغیر آموزش با بار عاملی ۰/۳۳. دارای رتبه پنجم می باشد.

۱۳۹۲) امروزه تولید دانش در کنار انتشار موفق و کاربرد موثر آن در تولید به یک هدف جهانی تبدیل شده و بسیاری از کشورهای دنیا به دنبال روش هایی برای انتقال دانش و فناوری حال از تحقیقات دانشگاهی از طریق کانال های کارآفرینی هستند (یداللهی فارس و دیگران، ۱۳۹۰). عوامل انگیزشی که مربوط به تحقق کارآفرینی هستند عبارتند از: متغیرهای جمعیت شناختی مانند سن، جمعیت، قومیت، نژاد، وضعیت کار، آموزش و درآمد (کریچ و مرسته ۲۰۱۲) ویژگی های شخصیتی و نگرش نسبت به کارآفرین و کارآفرینی تأثیر قابل توجهی در توجه به کارآفرینی دارد (کیوری ۲۰۱۲) کارآفرینی یک عامل مهم کمک به توسعه اقتصادی است (دونی ۲۰۱۴) در این تحقیق تلاش شد اثرگذار پنج عامل اثرگذار بر کارآفرینی دانشجویان بررسی و مقایسه شود. دلیل اینکه این مهم در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفت وجود برخی نظریه ها در زمینه اهمیت کارآفرینی دانشجویان برای رفع مشکلات اقتصادی و کاهش بیکاری می باشد برای مقایسه تأثیرگذاری متغیرها از تکنیک مدل یابی معادلات ساختاری با کاربرد نرم افزار لیزرل و آزمون t تک نمونه ای و آزمون فرید من استفاده گردید برازش مدل از طریق شاخص های برازندگی مورد برازش قرار گرفت در نتیجه تمامی متغیرهای تحقیق با بار عاملی بالای ۰/۳۰ و آزمون t بالاتر از ۱/۹۶ مورد تأیید و تأثیر مثبتی بر کارآفرینی دانشجویان دارد و در نتیجه مقایسه در آزمون t تک نمونه ای و آزمون فرید من عامل انگیزش و در معادلات ساختاری عامل نگرش با بار عاملی ۰/۶۴. دارای بیشترین تأثیر بر کارآفرینی دانشجویان می باشد و بالاترین رتبه را دارد.

پیشنهادات کاربردی

- بازنگری و تغییر سرفصل دروس بر اساس کارآفرینی، علم روز، نیاز بازارکار و جامعه.
- توجه ویژه به دروس عملی و تأکید بر محتوای آموزشی که کاربردی بوده و کار آفرین محور باشند.
- برگزاری دوره های آموزشی کار آفرینی با استفاده از کار آفرینان خیره و نمونه.
- انجام پروژه های تحقیقاتی مشترک با دانشگاه های خارجی در زمینه توسعه کارآفرینی و استفاده از الگوهای آن کشورها جهت بهبود کارآفرینی.
- حمایت از طرح های پژوهشی و کارآفرین و بخشی از اعتبارات پژوهشی دانشگاه به اجرای طرح های کار آفرینی مربوط به دانشجویان اختصاص داده شود.

نتایج آزمون تی محاسبه شده بین تمامی گویه ها و متغیر مکنون بالاتر از ۱،۹۶ و همچنین آزمون تی محاسبه شده بین تمامی متغیرهای مستقل و وابسته بالاتر از ۱،۹۶ می باشد در نتیجه تأثیر کلیه متغیرها بر کار آفرینی مورد تأیید می باشد.

شکل شماره ۲- نتایج فایده آماری مدل معادلات ساختاری

متغیرهای شخصیت، فن آوری اطلاعات، حمایت مدیر، محیط و مهارت و متغیر وابسته

نتایج آزمون تی محاسبه شده بین تمامی گویه ها و متغیر مکنون بالاتر از ۱،۹۶ و همچنین آزمون تی محاسبه شده بین تمامی متغیرهای مستقل و وابسته بالاتر از ۱،۹۶ می باشد در نتیجه تأثیر کلیه متغیرها بر کار آفرینی مورد تأیید می باشد.

آزمون فریدمن

جدول شماره ۲- رتبه بندی عوامل تأثیر گذار بر کار آفرینی

اولویت	رتبه فریدمن	متغیرهای پژوهش
۳	۸،۷۶۸	آموزش
۴	۸،۵۳۱	پژوهش
۱	۱۲،۳۰۷	انگیزه
۲	۹،۸۷۹	ظرفیت کار آفرینی
۵	۷،۷۵۴	نگرش

بر اساس رتبه بندی عامل های اصلی مطالعه انگیزه با رتبه ۱۲،۳۰۷ بیشترین تأثیر و ظرفیت رتبه دوم آموزش رتبه سوم پژوهش رتبه چهارم و نگرش دارای رتبه پنجم می باشد که باید در برنامه ریزی و سیاست گذاری مورد توجه قرار گیرد.

بحث و نتیجه گیری

عدم تناسب بین فرایندها و مواد آموزشی و رشته های تحصیلی موجود در دانشگاه ها با مهارت ها و توانایی های مورد نیاز بازار کار مهمترین عامل موفق نبودن فارغ التحصیلان در کارایی و اشتغال است. (قاسمی و اسدی، ۱۳۸۹). تغییر اساسی در روش های تدریس و محتوای آموزشی دانشگاهی در راستای هم سو کردن آنها با ضرورت های کارآفرینی و توسعه قابلیت های کارآفرینی دانشجویان از جمله مهمترین اولویت های کاری برنامه های درسی آموزش عالی ایران هستند (امینی و دیگران،

Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Philosophy.

Podnikání, Trendy, V 2015, Various Perspectives On Entrepreneurship Education: Emerging Trends In Entrepreneurship Support, Trendy v podnikání, Vol.5, No.2, Pp. 28-36 © The Author(s) 2015, ISSN 1805-0603 Publisher: UWB in Pilsen

Tunjungsari, H.K 2015. University Community Engagement Program and Entrepreneurship Education: Entrepreneurship Learning for Non-Business Participants International Conference on Economics and Business Management (EBM-2015) July 29-30, 2015 Phuket (Thailand)

Turker, D 2008. Which factors affect entrepreneurial intention of university students?, *Journal of European Industrial Training*. Vol. 33, No. 2, Pp. 142-159.

Ghasemi, J, Asadi, A 2010, The Analysis of the Effective Factors in Creating the Entrepreneurial Spirituality of Graduate Students, *Agricultural Economics*, Vol. 24, No. 1. (Persian)

Rahmati, M.H, et al 2010, analysis of informal entrepreneurship education policy in Iran, No. 9-37 (Persian)

Rengiah, P 2013. Effectiveness of Entrepreneurship Education in Developing Entrepreneurial Intentions among Malaysian University Students, A research thesis submitted to the Graduate College of Management, Southern Cross University, Australia, in partial fulfilment of the requirements for the degree of Doctor of Business Administration.

remeikiene, R, startiene, G, damciuviene D 2013. Explaining entrepreneurial intention of university students. the role of entrepreneurial education at conference. 2013, Pp. 299-307

Mohammadi, R 1392, Entrepreneurship, Rasht: Haghshenas Publications (Persian)

Robert Dee, H, Peters Michael P, 1994, Entrepreneurship, Translation by Seyyed Aliraz Fezbakhsh and Hamid Reza Taghiari, Tehran: Sharif Razavi University of Technology (Persian)

- بیان تجربیات کارآفرین‌های برتر جهت ایجاد انگیزه در دانشجویان برای کارآفرینی افزایش توانمندی‌های دانشجویان برای ایجاد کسب و کار مستقل.

- آموزش مهارت‌های مربوط به خلاقیت، مدیریت برخورد، مثبت‌اندیشی و تصمیم‌گیری جهت افزایش ظرفیت کارآفرینی.

- ایجاد نگرش مثبت در دانشجویان نسبت به کسب و کار و کارآفرینی.

References

Ahmadpour Daryani, M, Moqimi, S.M 2013, *entrepreneurship*, Tehran: Fraandys press (Persian)

Ahmadi, H, et al. to identify some factors associated with the promotion of entrepreneurship among students of the College of Agriculture and Natural Resources, Islamic Azad University, Tehran Science and Research, *Journal of Leadership and Educational Administration Islamic Azad University of Garmsar*, No. 3 (Persian)

Amini, M, et al 2013, assessment of entrepreneurial capacity of students, rethinking the mission of higher education curriculum, development of entrepreneurship, the sixth, the first issue (Persian)

Arasti, Z, et al 2014, to evaluate the effectiveness of entrepreneurship training, guest speaker, *entrepreneurship development*, Vol.7, No.3. (Persian)

Arasti, Z, et al 2011, role of teaching lessons on the basis of entrepreneurship in the intention of entrepreneurship in non-management students, *entrepreneurship development*, Vol. 4, No.14. (Persian)

Bagheri, A, Lope, P, Zaidatol, A 2013, Role of University Entrepreneurship Programs in Developing Students' Entrepreneurial Leadership Competencies: *Perspectives From Malaysian Undergraduate Students*, <http://www.tandfonline.com/loi/vjeb>

Piscitiello, Deborah, L 2015, Academic Components That Make Successful Entrepreneurs In The US: A Grounded Theory In Entrepreneurship Education, School of Business and Technology, A Dissertation Presented in Partial

- Eliasy, G, Mohammadi, F 2012, Teachers and Entrepreneurship Teachers' Skills for Nurturing Entrepreneurs in Universities, *Entrepreneurship Development*, Vol. 4, No. 155. (Persian)
- Modares, S.J, Modarresi, M.M 1394, Entrepreneurship, Tehran: *Terme Publishing* (Persian).
- Lee Lindsey, M.B.A 2009. Academic Entrepreneurship in Instructional Technology, A Dissertation Presented To The Faculty of the Curry School of Education University of Virginia In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Philosophy.
- Maresch, D, etal 2015. The impact of entrepreneurship education on the entrepreneurial intention of students in science and engineering versus business studies university programs. *Technological Forecasting & Social Change*. TFS-18364; No of Pages 8. Contents lists available at ScienceDirect..
- Murphy ,P 2009. entrepreneur ship theory and the poverty of this toricism, *Journal of management history* ,Vol.15 ,No.2, Pp.109-133.
- Nabi, G, Liñán, F 2011. "Graduate entrepreneurship in the developing world: intentions, *education and development*", *Education and Training*, Vol. 53, No. 5, Pp. 325 – 334.
- Nesaj Hosseini, S. M, Fadaei Keyvani, R 1392, Entrepreneurship, Rasht: Haghshenas Publications.
- Vilcov, N ,Dimitrescu, M 2015 International Conference Education and Psychology Challenges - Teachers for The Knowledge Society – 3rd Edition, EPC-TKS 2015, Procedia - *Social and Behavioral Sciences* 203 (2015) 173 – 179, Available online at www.sciencedirect.com.
- Wright, M, et al 2009, Academic entrepreneurship and business schools, *J Technol Transf* (2009) 34:560–587, DOI 10.1007/s10961-009-9128.
- Slinger Isparta, Turke Jansen et al 2005, *The Role of High Education In Entrepreneurship Training In Respect of Transition Economies*, University of Suleyman Demirel,
- Shafiei, M, Yazdaniyan, V 2009, *Conceptual Development of the Relationship Between Industry and University From Practical Approaches to Institutional Approaches*, Industry and Universities, Year One, No. 1. (Persian)
- Shah Hosseini, A 2004, Entrepreneurship, Tehran: *Aish Publishing House*. (Persian)
- Ghasemi, J, Asadi, A 2010, The Analysis of the Effective Factors in Creating the Entrepreneurial Morale of Graduate Students, *Agricultural Economics*, Vol. 24. (Persian)
- Karimi, S 2015, more than indirectly and moderating the effects of direct and institutional environment on students' entrepreneurial intentions agriculture, *entrepreneurship development*, Vol. 8, No. 2. (Persian)
- Keshavarz, M 2014, students study entrepreneurship intention to PNU and structures affecting the development of entrepreneurship, Vol 7, No. 3. (Persian)
- Curry, M 2012, Students' Perceptions of Entrepreneurship at Historically Black University in Central Mississippi, Candidate for Degree of Doctor of Philosophy, *Mississippi State Universit*.
- Karimi, S, etal 2016. The Impact of Entrepreneurship Education: A Study of Iranian Students' ntrepreneurial Intentions and Opportunity Identification, *Journal of Small Business Management* Vol.54, No.1, Pp. 187–209.
- Karimi, S, et al 2012. The Role of Entrepreneurship Education in Developing Students' Entrepreneurial Intentions. Proceedings of WICaNeM 2012, The 10th Wageningen International Conference on Chain and Network Science, Wageningen University, Wageningen, The Netherlands, Pp. 22.

Investigating and Comparing the Effect of Education, Research, Motivation, Capacity and Attitude on the Entrepreneurship of Students

Ali Mardan Rafiee Lavoli¹

Mohammad Naghi Imani^{2,*}

Fatah Nazem²

¹: PhD Student, Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, Roodehen Branch, Rooden, Iran.

²: Faculty Member, Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, Roodehen Branch, Rooden, Iran.

Abstract: Our education system should be directed to the side that people who are graduating Have the characteristics of entrepreneurship This requires planning and directing the activities of teaching and research universities and higher education institutions towards entrepreneurship On the one hand curricula in universities should be based on the latest scientific developments in the relevant fields and on the other hand are tailored to the needs of industrial. this research in terms of identifying the nature and as a descriptive study based on the purpose of application and the study population included 7853 students of technical colleges using stratified sampling, 384 were selected through Morgan table research tool was questionnaire and its validity was confirmed by professors of entrepreneurship and Cronbach's alpha coefficient was used for reliability (971%) which represents the tool of study to compare efficacy variables of structural equation modeling techniques using one-sample t test LISREL software. Friedman test was used model was fitted through the fitness indexes as a result of all study variables with high loading of 30 and higher than 96.1 t test approved and a positive impact on students' entrepreneurship and thus comparable single-sample t test and Motivation operating and Friedman test and structural equation Attitude load factor of 64 have the greatest impact and highest ranking student's entrepreneurship.

Keywords: Entrepreneurship , Education, Research, Attitude, Motivation.

*Corresponding author: Faculty Member, Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, Roodehen Branch, Rooden, Iran.

Email: Imani1348mn@riau.ac.ir